

De wet betreffende de rechten van de vrijwilliger

1. De wet, definities, toepassing

De wet van 3 juli 05 werd goedgekeurd op 29 augustus 05.

De wet is van toepassing sinds 1 aug 06. De regeling van de aansprakelijkheid en de verzekeringen is in werking getreden op 1 jan 07.

Ondertussen werd de wet al verschillende keren aangepast.

Bedoeling van de wet

- juridische klaarheid scheppen
- organisaties een kader aanreiken
- vrijwilligers beschermen

Wettelijke definitie

Vrijwilligerswerk is een activiteit die uitgevoerd wordt door een vrijwilliger binnen een organisatie.

Activiteit

Het gaat om een inzet voor anderen (kinderen trainen, evenementen organiseren...) , met een maatschappelijk doel (inzet voor familie en kennissenkring als vrijwilliger is uitgesloten).

Onbetaald

Vrijwilligerswerk is onbetaalde inzet, dus zonder bezoldiging.

Vrijwillig

De vrijwilliger wordt niet verplicht.

In de context van een organisatie

Organisatie :

- een plek of een structuur waar mensen mekaar vinden om iets te organiseren
- geen privé- of familieverband
- er is geen winstoogmerk

Soorten organisaties

1. private rechtspersonen

- vzw, stichting

- scheiding van vermogens

2. publieke rechtspersonen

- OCMW, gemeente

3. feitelijke verenigingen

- individuele mensen die beslissen samen iets te doen
- oudercomité, buurtcomité
- geen scheiding van vermogens

2. Mag iedereen vrijwilligerswerk doen ?

1. Leeftijd

Ouder dan 15 of 16 worden in het jaar van de activiteit

Er is geen maximumleeftijd, wel opletten met verzekeringen die vanaf bepaalde leeftijden de tussenkomst beperken.

2. Uitkeringsgerechtigden

2.1 Uitkering van de RVA

- de vrijwilliger dient zijn activiteit **schriftelijk** te melden aan de RVA
- na melding kan de vrijwilliger onmiddellijk van start gaan
- de RVA kan gefundeerd het vrijwilligerswerk weigeren of beperken binnen de 12 dagen na de aanvraag

2.2 Uitkeringen van ziekenfonds of voor arbeidsongeschikten

- schriftelijke aanvraag bij de adviserende geneesheer
- de geneesheer beslist of de gezondheidstoestand van de vrijwilliger vrijwilligerswerk toelaat

2.3 Mensen met een leefloon

- de vrijwilliger meldt aan zijn dossierbeheerder dat hij vrijwilligerswerk wil doen

2.4 Gepensioneerden

- niet apart vermeld en dus ook geen aparte beperkingen.
Zie ook de fiscale grenzen van toegelaten beroepsactiviteiten in bijberoep.

2.5 Vreemdelingen

Vrijwilligerswerk is toegelaten voor vreemdelingen uit de Europese Unie en de gelijkgestelden (gehuwd met een Belg of een onderdaan uit de EU met vrijstelling van de verplichting van een arbeidskaart).

Bezitters van een arbeidskaart, mensen zonder papieren en asielzoekers in een procedure zijn niet toegelaten in het vrijwilligerswerk.

2.6 Vrijwilliger in het buitenland

Verplaatsingskosten zijn reële kosten.

3. Kostenvergoedingen

3.1 Algemeen

- door het uitbetalen van een prestatievergoeding hebben beide partijen in werkelijkheid een **arbeidsrechtelijke relatie** zonder dat de hieraan verbonden sociaal- en fiscaalrechtelijke verplichtingen dienen nageleefd
- de wet laat toe dat vrijwilligers een kostenvergoeding ontvangen zonder daarvoor in problemen te komen met overheidsinstanties
- vrijwilligers kunnen vergoed worden voor **reële** of **forfaitair geraamde** kosten
- **combinatie van beide systemen per kalenderjaar per vrijwilliger per organisatie is niet toegelaten**
- de organisatie kan altijd gecontroleerd worden
- vrijwilligers kunnen ook genieten van een voordeel in natura, de vergoeding in natura is wel occasioneel

3.2 Fiscaal en sociaal aspect

- betaalde onkosten binnen de perken van de wet zijn niet belastbaar en dus ook niet aftrekbaar van de belastingen
- de wettelijke onkostenvergoedingen zijn vrijgesteld van sociale zekerheidsbijdragen voor de organisatie en creëren geen rechten voor de vrijwilliger inzake sociale zekerheid
- indien de kosten van een vrijwilliger hoger liggen dan de forfaitaire maxima en hij niet kan bewijzen dat dit reële kosten zijn, wordt hij in principe niet als vrijwilliger beschouwd en zullen de vergoedingen als **loon** worden belast waarop sociale bijdragen en belastingen dienen betaald te worden.

3.2 Soorten kostenvergoedingen

3.2.1 Forfaitaire kostenvergoeding

1. Principe

De **max** bedragen per dag en per jaar gecumuleerd bedragen 28.48 euro en 1139.02 euro in 2007.

De vergoedingen worden jaarlijks aan de index aangepast.

De bedragen mogen niet afgerond worden (29 euro mag dus niet).

Overschrijding van de maxima :

De vrijwilliger is fiscaal belastbaar voor het **volledig ontvangen** bedrag van forfaitaire kostenvergoedingen.

2. Opdrachten voor de organisatie

- de organisatie is getypeerd als vrijwilligersorganisatie
- vrijwilligersregister bijhouden (namen, data en bedragen van uitbetalingen)
- de uitgaven zijn terug te vinden in de boekhouding
- er worden belastingfiches opgesteld

3. Voordelen voor de organisatie van forfaitaire vergoeding

- geen bewijsstukken nodig
- geen ingewikkelde individuele berekeningen voor de organisatie
- de kostprijs voor de organisatie wordt gedrukt
- kan vooraf correct gebudgetteerd worden

4. Nadelen voor de organisatie van de forfaitaire vergoeding

- verplichting voor organisatie van vrijwilligersregister
- bij controle dienen de boekhouding en het register voorgelegd
- belastingfiches dienen opgemaakt

3.2.2 Reële kostenvergoeding

1. Principe

De organisatie betaalt de werkelijke gemaakte en met bewijsstukken bewezen kosten uit.
 Kilometervergoeding voor de auto : 0.2903 euro/km per 1 juli en geïndexeerd.
 Fietsvergoeding : 0.15 euro/km en niet geïndexeerd.

2. Opdrachten voor de organisatie

- de nodige bewijsstukken verzamelen vooraleer uit te betalen
- de uitgaven zijn terug te vinden in de boekhouding
- er worden geen belastingfiches opgesteld.

3. Voordelen van de reële vergoeding

- er zijn geen maxima
- de kosten mogen niet buitensporig zijn
- voor de organisatie is er geen vrijwilligersregister nodig.

4. Nadelen van de reële vergoeding

- de kosten kunnen hoog oplopen
- nauwkeurige administratie van de bewijsstukken is nodig, zowel voor vrijwilliger als organisatie.

3.3 Een vrijwilliger werkt in verschillende organisaties met eventueel verschillende vergoedingssystemen

Wanneer de twee systemen gecombineerd worden omdat de ene vereniging het ene systeem toepast en een andere vereniging het andere, zal men voor het

GEHEEL moeten nagaan of de daggrens en de jaargrens voor de twee systemen SAMEN niet worden overschreden.

Indien de grenzen niet overschreden zijn is er geen probleem. De vergoedingen betaald in de twee systemen worden als terugbetaling van de eigen kosten bekeken en zijn dus niet belastbaar.

Wanneer bij combinatie van beide systemen de maxima toch worden overschreden, dient de vrijwilliger zelf het bewijs te leveren dat de ontvangen vergoedingen volledig de reële kosten dekken.

4. Aansprakelijkheid en verzekeringen

De regeling is ingegaan op 1 januari 07.

1. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid

Principe

Een vrijwilliger die door zijn fout schade veroorzaakt aan een derde :

De organisatie dient de schade te vergoeden.

De vrijwilliger kan burgerrechtelijk aansprakelijk gesteld worden bij :

- een grove fout (bijv. dronken)
- bedrog
- herhaaldelijk lichte fouten met uiteindelijke schade (bewijskracht van deze opeenvolging ligt bij de organisatie)

2. Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Principe

De wet zegt hier niets over. Men kan dit niet verzekeren, noch overnemen van de vrijwilliger.

De vrijwilliger die dergelijke overtreding begaat is individueel verantwoordelijk en aansprakelijk.

3. Verzekeringsplicht

De wet legt een verzekeringsplicht op aan volgende organisaties :

- organisaties met rechtspersoonlijkheid (vzw, OCMW ...)
- koepels die een verzekering afsluiten voor zichzelf en voor hun lokale afdelingen (zelf dikwijls feitelijke verenigingen).

4. Informatieplicht

4.1 Principe

Vrijwilligerswerk houdt een engagement in van beide partijen, de organisatie en de vrijwilligers. Beide partijen hebben rechten en plichten.

De wet verplicht de organisatie om de vrijwilligers te informeren over haar sociale doelstelling. Belangrijk is hier dat de organisatie haar vrijwilligers ook informeert welke vorm van kostenvergoedingen zij zal gebruiken.

Dit kan één van beide systemen of allebei de systemen zijn.

4.2 Hoe informeren

- de informatienota
- publicatie op website of federatieblad
- via individuele overeenkomsten

5. Vrijwilligerswerk en arbeidsrecht

5.1 Principe

Het arbeidsrecht is op een zachte manier van toepassing op het vrijwilligerswerk. De elementen van het arbeidsrecht die (aanvullende) bescherming geven aan werknemers zijn ook op het vrijwilligerswerk van toepassing (arbeidsduur, pauzes, kinderarbeid, discriminatie, zwangerschapsrust, hygiëne op het werk).

Bronnen

De wet betreffende de rechten van de vrijwilliger – Eva Hambach

Vrijwilligerswerk – De wet : praktische vragen en antwoorden – Koning Boudewijnstichting

Rechten en plichten van de sportvrijwilliger - Vlaamse Sportfederatie vzw

Nota vrijwilligerswerk – 23 juni 06 – sp.a volksvertegenwoordiger Greet Van Gool